

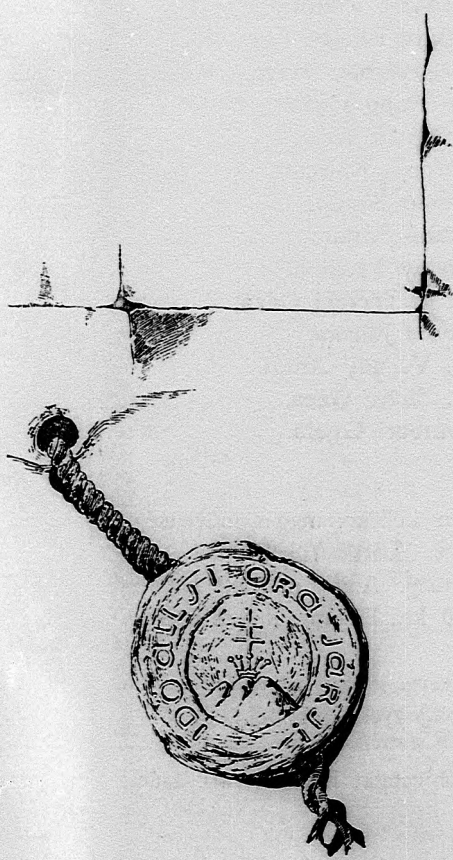
41

15

M. K. MUSEUM KÖNYVTÁRA
Hírlap-Könyvtár
Növedéknapió
1929. 1924

ELŐKELŐ: :VILÁG

• HETENKÉNT MEGJELENŐ FOLYÓIRAT.
• A MAGYAR NEMES-TÁRSASÁG SZÁMÁRA.

ELŐKELŐ VILÁG

hetenkint (szerdán) megjelenő szépirodalmi és társadalmi folyóirat a magyar nemes társaság számára.

Előfizetési ára:

Egész évre 8.—
Egyes szám —.20

Szerkeszti és kiadja:

Lengyel Gizella.

Szerk. és kiadóhivatal:

BUDAPEST,
VII. ker., István-út 40. szám.

Æz

„Előkelő Világ“

munkatársai:

Babik József,
Bársony István,
gróf Bethlen Julia,
Berecz Károly,
Bihari Leviczky Béla,
B. Büttner Lina,
G. Büttner Julia,
Beksics Gusztávné,
Czóbel Minka,
Sz. Darnay Kálmán,
D'Artagnan,
Dedek Crescenc Lajos,
Dombay Hugó,
Endrődy Sándor,
Mindszenti Erdélyi Gyula,
lovag Frasanelli Lilith,
Fejes István,
Fenyő Gyula,
Füzy Antal,
Gyarmathy Zsigáné,
Horváth Vilma,
Huttkay Lipót,
Harmath Luiza,
Hajdú Pista,

Huszár Miklós,
dr. gr. Hugonnay Vilma,
Horváth Böske,
dr. Hollósy István,
Ipolyi Adél,
Jakab Ödön,
Kállay Sándor,
Krúdy Gyula,
Lengyel Elza,
Lányi Ernő,
Lithvay Viktória,
Lévay Lihály,
Nagyvárady Myra,
Cs. Papp József,
Pongráz Béla,
Perényi Kálmán,
Somló Sándor,
Szabó Sándor,
Szalay Fruzina,
ifj. gr. Teleki Géza,
Vörös Juliska,
dr. Várady Antal,
gr. Zichy Géza,
Zombori Gyula,

Zsoldos László.

Minden előkelő szalonnak elengedhetetlen kelléke, magas műveltségű családok hiv barátja, szórakoztatója kíván lenni az „Előkelő Világ“.

Az „Előkelő Világ“ két kiadásban jelenik meg. Angol meritett papíron egy évi előfizetési ára 20 frt, egyes szám ára 50 kr. Finom simított papíron egy évre 8 frt, egyes szám ára 20 kr.

Mutatványszámokat csak biztos előfizetésre, vagy a kívánt szám árának beküldése ellenében — utóbbi postai értékjegyekben is beküldhető — küld a kiadóhivatal.

Az „Előkelő Világ“ szerkesztősege és kiadóhivatala: István-út 40. szám.

ELŐKELŐ VILÁG

Szerkeszti és kiadja: LENGYEL GIZELLA.

Erzsébet.

Él, mert élteti a hű emlékezet.

Mikor az örökké fényes tűzzel égő nap, mikor ez örökké forrón szerető jószágos anya felolvasztotta melengető csókjával a hideg föld fagyos jégburokját: a szemfedél alól — mintegy édes álom — ébredt fel a tavasz tündére.

Köréje röpkedtek a dalos madarak, őt üdvözölni. A gerliczék meg a galambok oda szállongtak körülte édes bűgással; a fekete, a hurosszó rigó meg a kicsi dalos pacsirta ott versenyeztek a lombos ágak között, hogy melyik tudja szebb dalban üdvözölni őt.

A kopott ruháju, szegény csalogány egészen oda volt a nagy boldogságtól, s örömben trillázott, hogy immár vége a földi nyomoruságnak — megjött a tavasz tündére; elhozta az édes anya csókját, a napfény melegét: a föld áldásait, a rengő kalászokat.

És a tavasz tündérének ajka is felmosolyog, a dalos madarak üdvözlő csi-csergését hallva — ő is úgy érzi, hogy tele van a szíve boldogsággal.

*

Aztán fölnyitja csodálkozó szemeit és széttekint a földön — hogy lássa: hol van ő?

Minő gyönyör! Hiszen mikor eltávozott anyja mellől, már ősz vala a természetben.

A nagy hegyek patakjai búsan zokogtak, az erdők koronás fái a hideg szélben reszketve hullatták sárguló leveleiket. Alig volt annyi erejük, hogy istenhozzádot mondjanak az együtt távozó tavasznak, nyárnak, ősznek.

És most — hogy megváltozott minden... Az erdő legszebb ruháját vette fel; ujult erőben, ifjan áll ott ezer meg ezer koronás fája: mintha királyok hangja üdvözölné őt, a rengeteg sűrűjéből.

A nagy hegyek kristály patakjai rohannak alá, szaladnak le a magasból, hogy hízelegve kiáltsák neki:

— Csókolni való tündér, Isten hozott.

És megjelennek mind, akiket szeretett. Eljönnek egyenként mindazok, akitől szomorúsággal, fájó szívvel bucsuzott el.

De a tavasz tündére még várni látszik valakit...

— Hol van ő, az én legkedvesebb hívem, — így sóhajt fel és hangja panaszosan csendül az öröm zajába...

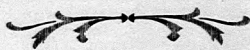
Oh, ne várd többé legkedvesebb híved, szép tavasz. A természet legigazabb hívét elveszté, mikor örökre lehunyta szemeit a legjószágosabb asszony, a legnemesebb szívű királyné.

*

Mentone község mult héten hatalmas gránit-oszloppal jelölte meg azt a helyet, a hol megboldogult nagyasszonyunk, Erzsébet királyné legszívesebben tartózkodott.

Ha arra jártok, meghalljátok a szél panaszos zúgásában a nagy természet fájdalmát...

A tavasz tündére ott sír, ott zokog. Átöleli karjaival a fényes obeliszket: suttogó, könyörgő kérdéseivel ostromolja a hideg márványt, hogy hol van ő, hogy miért nincs itt a földön a természetnek legigazabb, — egyetlen igaz híve?

A jók vezetése, — a modern arisztokrácia.

Irta: Dr. Hollósy István.

Az idők változandóságának minden politikai divat alá van vetve. Régen az egyes családokat nemesekké tette a fejedelmi kegy.

Ma már nem így születnek a nemesek: hanem saját erkölcsi nagyságuk teszi őket azzá, de már utódaikra nem száll át, mint a telekkönyvezett vagyon.

Ez a nemesség ma.

Azonban Magyarországon (mert mi mindig elmaradunk a nyugoti civilizációtól) még a régi politikai divat járja. Másutt tehát az a nemesség vezet, a mely modern értelemben formálódik az ősök dicső példái szerint: nem pedig az, a melyet egyszerűen anyakönyvi úton lehet megszerezni, vagy fejedelmi borraváló alakjában.

Mert az örök igazság örök törvény: hogy a közjóra a jobbak vezetése viszi a tömegeket, az államokat.

Ép oly régi a másik természeti törvény is, hogy a köznyomorra, az általános pusztulásra, a rosszak vezetése viszi a tömegeket. Mert ezeket vezetni kell.

Fájdalom, igazuk volt azoknak, a kik azt állították, hogy a tudatlan és durva tömegek az okos emberek után nem indulnak el: hanem mintegy megkövetelik, hogy őket rászedjék.

Az a satyrikus igazság, miszerint: Mundus vult decipiare — ergo decipiatur — ép oly találon jellemzi a durva tömegek politikai vezetését, mint az a másik példaszó: parva sapientia regitus mundus. Ezek találon jellemzik a nyeglék, a kapaszkodók hatalomra jutását.

Ellenben erkölcsileg művelt, nagylelkű, nemes gondolkodású népnél megbecsülik a tudományt, tisztelik a bölcsességet, imádatlalt körülrajongják a jóságos szívű emberbarátokat, s úgyszólván önmagától fejlődik ki a közigazgatásban az a cél: hogy mindenkinek javát előmozdítani politikai kötelessége a közkormányzat vezetőinek.

*

Tehát a tömeget mivel vezetik félre? Nincs haza! — mondják s ezzel megfosztják az embert törvényes állampolgári jogaitól, hazájával szemben; viszont az államot megfosztják polgáraival szemben minden jogaitól, hogy ezek az elkobzott jogok mind a tömeg vezérei kezében összpontosuljanak. Minő kicsinyes, minő együgyű ravaszság!

Mi, a kik a népfenség elvének barátai vagyunk, a valódi — magyar demokrácia ellen intézett halálos merényletnek tekintjük azt az irányt, a mely a jogok elkobzásából indulva ki, egy kozmopolita, szocialista államot akar a magyar nemzet számára készíteni.

A magyar polgárságot és az előkelő osztályt saját érdekük kötelezi arra, hogy sorakozzanak a cselekvés terén egymás mellé. Mentsék meg az elhagyott tömeget, a magyar nemzet alsóbb rétegeit; mert a tömeg számbeli ereje, súlya rossz vezetők kezében életveszélyes sebeket ejt a magyar nemzet testén, a demokrácián, s azon az arisztokrácián, mely annak úgyszólván lelkét, legnemesebb részét képezi.

Igyekezni kell akciózt indítani: hogy a közügyeket Magyarországon ne csupán az értelmi, de az erkölcsi kiválóságok, a jók, a valóban nemesek vezessék; hogy közhivatalokra csakis a leghumánusabb egyének jussanak, mint azt az állambölcsészet alapigazsága követeli évezredek óta.

Hogy a törvények végrehajtása a legtisztább kezekre bizassék. Igyekezünk a magyar arisztokrácia és a magyar polgárság ősi erényeit, nemes tulajdonait felújítani. E két osztálynak modern irányú, új renészánsza egészen más formát adna a magyar politikai életnek. Hiszen nem hallják itthon, a mit a külföld rólunk hírrel: hogy nincs még modern magyar nemzet; mert nincs modern arisztokráziánk és modern polgári osztályunk?

*

És mit szólunk a magyar nép alsó rétegeiről?

Lehet-e egy elmaradt, rosszul közigazgatott polgári osztálytól és nemsebb ambíciók hiányában szűkölködő, régi elveiben felnőtt arisztokráciától — tisztelet a kivételeknek — egyebet várni, mint azt, a mi bekövetkezett: hogy t. i. nem képes ki venni az óriási nagy tömegek vezetését a rossz hajlamú vezetők kezeiből, a kik bestiális érdekeiket szolgáltatják ki a néppel.

Újjá kell alakítani a magyar arisztokráciát és demokráciát: hogy a bestiális hajlamú vezetők kezeiből a jók, a nemesek, a jobbak vezessék a közügyeket.

Más magyar kulturpolitikát adjunk tehát az iskoláknak.

Erkölcsei tökéletességre oktassuk a magyar demokrácia gyermekeit: erkölcsi nemesítésre neveljük a magyar arisztokrácia új nemzedékét.

Művelik Magyarországon a földet, a fákat, az állatokat is nemesítik: gondja van a magas csillagokra és a mély bányák titkaira az iskolának. Csak a nemzet szívértelmei durvulnak el. Csak a nemzet erkölcsi hevernek parlagon. Ezeket nem veszi észre a nemzeti nevelés; ezekről mit sem tudnak a magyar kulturegyesületek.

És az egyház? Csak a dogmáig szabad menni az iskolákban. Ám szép dolog a tudomány; dicső dolog a jogegyenlőség is; de az élettapasztalás azt mutatja, hogy az értelmességet rettenetesen pusztítja a magyar iskolák tanrendszere, túlterheltsége: a jogegyenlőség pedig maholnap valóra válik ugyan, mert az állami szocializmus a jogok eltiprásában versengett a hatalom birtokáért az utcai szocializmus jogfosztó tömegével. De hát erre vágyik ez a szegény, ez az agyonboldogított nép?

*

Igy történhetik meg aztán: hogy népjogokról beszélhetnek komoly emberek előtt is, azok a kufárok, a kik ma már bizonyos hatalommal rendelkeznek a nép kifosztására.

Mert vajjon jogegyenlőség-e az, ha mindenkit megfosztunk a szabad akarattól azért, hogy aztán minél nagyobb tömegeket csordaszámra hajtsunk a szavazó urnákhoz?

Jogokat adtunk-e ezzel a polgároknak, hogy ha egyenlőképp megosztjuk őket jogaitól és úgy küldjük őket szavazni?

Ez a jogfosztás egyenlősége — nem pedig a jogok egyenlősége. Láttuk ennek brutális példáját a szocialisták országos nagygyűlésén, husvétkor. És megbotránkoztunk, hogy minő erkölcsi durvasággal fosztották meg a szocialista főkolompókat a nekik nem tetsző egyik magyar érzelmű szocialistát szavazati jogától is. Ám a világ szeméin még most is hályog ül s naponként nő a szocializmus hiveinek táborába a művelt (?) közönség soraiban.

*

Hogyan történhetett ez? — kérdi az álmélkodó morál. Nagyon egyszerűen: a közélet rosz vezetésének immorális példáitól, az erőszakra épített elv pillanatnyi sikereitől kapták a buzdítást. Vagy tagadhatja-e valaki, hogy nem az anyagelviségre, nem a számbeli túlsúlyra van berendezve egész parlamentarizmusunk, egész közigazgatásunk. Nem a többség pótolta az igazságot, a jogot, a törvényt nálunk az utolsó harmincz év alatt?

A szocialisták nem cselekedtek egyebet, mint az ott uralkodó érdektársulást követték. Eldobták maguktól ők is az erkölcsi elveket, ezek fölé helyezték magukat ők is — és így a megkezdett úton gyönyörű eredménynyel haladnak. Hiszen ha csak többség kell a hatalomhoz, a politikához, gondolták: úgy az nekik van meg a legnagyobb számban.

Ime, ide vezették a népet azok, akik gyakorlatilag gondolták azt az eljárást; hogy kinevelték az erkölcsi törvényeket, lábbal tiporták az igazságot és azt hitték, hogy ők találták fel a bölcsesség kövét: mert az anyagi erő többsége vezette őket a hatalomra, mint a hogy az utcai politikai mesterlegények is meg tudják azt cselekedni utánok ma már.

*

Küzdünk kell tehát: hogy az állam sorsát ne a jogfosztó, ne a bestiális érdekek által félrevezetett tömeg, hanem azoknak humanizmusa vezesse, a kik a törvényisztelet és igazság kultuszával embertársaik jogait védeni akarják. A kik jogokat akarnak szerezni a meglevőkhöz: a helyett, hogy az eddigiektől is megfoszszák őket a számbeli többségre épített hatalom birtokában.

Mert a számbeli többségre, az anyag elvére épített államigazgatásnak nincs biztos iránya. Nincs csilhatlan vezető csillaga — hanem éppen csak a vezérek önértékétől függ sorsa, örök érvényű erkölcsi törvények helyett.

Jól látják azt már a nagy államférfiak és bölcsészek is. A parlamentarizmus csődje nyílt titok.

— A tömegeknek soha sincs igazuk — mondja a modern szellemek egyik legnagyobb alakja: Ibsen Henrik, a kit éppen a radikális ujitók szeretnek magukénak vallani.

Csakhogy Ibsen az erkölcsi purifikáció hive, az erkölcsi elvek uralmának apostola — velük szemben; a kik a bestiális érdekek köré oda csalogatják a durva tömeget, a materiális erőt.

Erre a kártyavárra építik hatalmukat — mialatt az igazi demokrácia elfordul tőlük és mint a kitagadott Lear király: belezokog a csillagtalan éjbe, a viharba.

Érdőn, mezőn . . .

Irta: Berecz Károly.

Szállj, szállj alá te bájos tündér,
Epedve vár hegy, völgy, liget;
A csermely is széttörte lánczát,
S csevegve már eléd siet.

A lomha tél elhordta sátrát,
De itt maradt még lábnyoma;
Egy enyhe szellőt küldj előre,
Hadd fuvalja ezt is tova.

A tavasz megjött, ámde fűrtön
Nincs zöld levél, se koszorú;
Másson oly kedves, bájos arcza
Most oly rideg, oly szomorú.

Hamvas felhők borongva szállnak,
Fagyos szél fú erdőn, mezőn;
Az ibolyácska félve búj ki,
S varjú kiált a fatetőn.

A csalogánynak nincs itt helye:
Bokor, fa még mind lombtalan,
S nem szeretők, de vén anyóka
Bolyong a fák hús árnyiban.

Az avarban ott egy kis rózsét
Reszkető kézzel szedeget,
S epedve gondol otthonára,
Hol majd nem érez hideget.

Oh szép tavasz, mi bánat üldöz,
Ily búsnak még nem láttalak;
Tán attól félsz, hogy a poéták
Verszápóra reád szakad?

Yak a szerelem.

Irta: Bársony István.

— Itt az ideje, hogy beszéljek, Anna; egy óra mulva megjön a vonat s én valahára látni fogom őt. Két év után, két borzasztó év után, melyet oly férfi oldala mellett kellett töltenem, a kit sohasem szerettem, a kit a mártírság e nagy vezeklése alatt sokszor már gyűlölni is kezdtem, mert tönkre tette egész boldogságomat, egész életem! . . . Nem élhetnék tovább, ha még arról is le kellene mondanom, hogy legalább néha lássam őt, a kitől erőszakosan szakítottak el s a kinek a képét annál kevésbé tudom szivemből kitépni, mert a lelkem mélyén azt súgja valami, hogy szent jogom tiltakozni a zsarnokság ellen, a mit kegyetlen emberek rajtam elkövettek! . . .

Egészen belefáradt, oly hévvel és oly izgatottan beszélt. Hullámos szőke haját arczába fujta a szél, az aranszálakat minduntalan el kellett simitania s kis fehér keze idegesen villant fel ilyenkor. Szemében elszántság volt, összeszorított ajkán dacz. Anna, a barátnője, a kihez már az intézetben kimondhatatlanul ragaszkodott, megdöbbenve hallgatta s szinte ijedten nézett körül, hogy megbizonyosodjék: nem hallja-e őket valaki.

Egy lélek se volt a közelben. A hársfasor egészen üres; ilyenkor még nem népesítik be a parkot a fürdővendégek. A két fiatal asszony egy akácza-rondóban ült, melyből gyönyörű kilátás nyílt a vidékre. A völgyből sárgavirágos rét mosolygott fel hozzájuk s egy kis libapásztor piros rokolyája látszott az apró libák között. Anna megfogta a barátnője kezét s szeretettel, de egy kis szemrehányással is mondta:

— Soha sem szóltál nekem erről, Eliz. Tehát köztünk, a kiket bensőbb kötelék fűzött össze, mint két testvért, titok maradhatott ilyesmi?

Oh, édes! levélre bízni az effélet nem lehet. Hisz úgy rettegetem, hogy félreértesz, mert én becsületes asszony vagyok, Anna, s az is maradok mindig. De most meg fogsz tudni mindent; most, hogy valahára négy szemközt vagyunk, kiönthetem neked a szívemet.

A két barát nő összesimult, mintha bátorítani akarná egymást.

— Nem is tudom, mikor kezdődött. Talán bennem volt az az érzés, mikor születtem. Az intézet kertjében, mikor a csalán közt bujkáltunk, hányszor mondtam neked, hogy valami végzetszerűt érzek magamban, a mi egészen rabjává tesz. Akkor csak nagy, nagy epedés volt, azóta sokkal több lett belőle.

Mindjárt azután, hogy elváltunk, megösmerkedtem Elemérrrel. Az első fiatal ember volt, a kit bemutatnak nekem, mikor véglegesen hazakerültem. Nem írom le, hisz úgy is meg fogod látni nemsokára; de hogy megérts, tudnod kell róla annyit, hogy végtelenül finom és előkelő, valami fájdalmas, mert hozzátapad a lélekhez. Mikor halk, sóhajtászerű hangját hallottam, megremegett a szívem s tudtam, hogy egész sorsom ennek az embernek a kezében van.

Valami kimondhatatlanul kedves gondolat volt az, hogy ime, a végzet kegyesebb hozzám, mint másokhoz, mert a világba való első kilépésemhez rögtön azt vezeti utamba, a kit a jó Isten nekem szánt. Egy pillanatig sem kételkedtem, hogy ő az én eszményem, végczélom!

Szerettük egymást. Szerettük a nélkül, hogy valaha megvalloztuk volna. Elemér eljött minden héten s én nem tettem egyebet, mint hétről-hétre vártam az órát, a mely ismét közelembre hozza.

Ha láttad volna, mily tisztelettel vett körül, mily gyöngéd tartózkodással került mindent, a mivel zavarba hozhatott! Néha órákig sétáltunk a kertünkben, a nélkül, hogy egyetlen szót is szóltunk volna. Tele volt a szívünk s élveztük azt a túlvilági boldogságot, a mit a néma vallomások okoznak. Karját ajánlotta s nem volt erőm, hogy elutasítsam, de alig mertem megérinteni, mert éreztem, hogy mindketten remegünk. — Letéptem egy-egy virágot s mikor odanyújtottam neki, nem mertem ránézni, mert féltem, hogy arczom pirja árulóm lehetne. Pedig ezt a rejtelmes boldogságot nem volt szabad egyetlen prózai szónak se megzavarni.

Aljegyző volt a megyénél s így egyelőre nem is akart arra gondolni, hogy megházasodjék. Ezt megvallozta nekem. Hidd el, a becsületesség mintaképe ez az ember s én oly boldogan hallgattam, mikor elmondta, hogy dolgozni és küzdeni fog, hogy állása legyen, a melyben nem kell többé törődnie a hozományyal, ha egy szegény leány lenne a szive választottja.

Ez a szegény leány én voltam. Tudod, hogy tisztességesen élünk mindig, de vagyonuk nem volt szüleimnek. Szent fogadást tettem magamban, hogy várni fogok rá, a míg élek. S mintha az Isten meg akart volna büntetni, hogy ily fenhéjázva döntök sorsom fölött: még aznap elhozta édes apám Gábort.

Oh, az a pénz, az az utálatos pénz, mennyi szerencsétlenségnek volt már oka! . . . Gábor gazdag, első földbirtokos a megyében, mindenki kényeztette, a leányos házak szinte erővel fogták s éppen azért kerülte valamennyit. Hozzánk véletlenül került; apa a ki öreg és nem vadászik többé, neki ígérte a vizsláját. Ennek a kutyának köszönhetjük, hogy Kún Gábor úrhoz szerencsénk volt.

Nem kerülhettem el, hogy be ne mutassanak neki. Így kell magamat kifejeznem, mert igazán nem ő volt az, a kit nekem bemutatnak. Apa kijött értem a konyhába s erővel becipelt. Gábor, a szemtelen, mindjárt azon kezdte, hogy szép kis leány vagyok s meghívta magát hozzánk ebédre.

Nem képzeld, milyen erőszakos ez az ember; szerettem volna azt mondani neki, hogy a mi házunk nem vendégfogadó, de apa örölt, mama boldog volt s így hallgatnom kellett.

Attól fogva Gábor is eljött minden héten. Azután kétszer is eljött egy héten. Iszonyodtam tőle, nem szenvedhettem vad modorát, tolakodó bizalmasságát. Olyan bajusza volt, mint egy seprű, arczát feketére sütötte a napon való örökös kóborlás, széles vállát látva, mindig eszembe jutottak azok a középkori pajzsok és pánczélok, melyeket a muzeumokban mutogatnak s azt képzeltem, hogy ilyen emberek viselhették azt a sok vasat.

Egyszer apa ragyogó arczczal jött haza, megsimogatta arczomat s megcsókol; behívta mamát s ünnepélyes hangon, de folyvást mosolyogva elmondta, hogy Gábor megkérte tőle a kezemet.

Az Isten túlságos erősnek teremtette az emberi szívet, hogy olyan kint és rettegést is kiáll, mint én akkor.

Mama az apa nyakába borult és sirt örömében, én halálsápadtan rogytam le egy székbe. De nem mertem szólni. Mit is mondhattam volna? Arra az ellenállásra, a mit szüleim akaratával szemben ki kellett volna fejtenem, én, a tizenhét éves leány, nem lehettem képes.

Még egy reménységem volt: Ó! . . . Ha ő megtudja a dolgot, bizonynyal fel fog lázadni az ellen, hogy elrabolják tőle a kincsét. Rettegtem, hogy mi fog történni e két férfiú közt s irtózva gondoltam találkozásukra. Lesz-e bátorsága Elemérnek, hogy oda-álljon apám elé s magának követeljen? Abban nem volt kétségem, hogy Gábort, ha kell, szét fogja értem tépni.

Nem tépte szét.

Két kezébe temette arczát és sóhajtott, ennyi volt az egész. Ez a nagy és nemes lélek tisztában volt azzal, hogy hiába dúlná fel nyugalmunkat, apám sohasem egyeznék bele, hogy egy nyolczszáz forintos hivatalnok felesége legyek. Elemér végkép kimaradt tőlünk.

A többit nagyjából tudod. Egypár hónap mulva meg volt az esküvőm s én kétszer ajultam el, míg a templomba értünk. Az akácok akkor is virágoztak, eszembe jut a mondhatatlan gyötrelem, a mit ezzel az illattal együtt szívtam be a levegőből. Most ugyanaz az illat vesz körül, de szenvedésem megenyhült, mert látni fogom őt! valahára! annyi idő után!

Tegnap mondta Gábor, hogy levelet kapott tőle; arra kérte, hogy toglaljon le lakást a számára; itt lesz egy hónapig, a míg a szabadságideje tart. Mindennap látjuk egymást, együtt rándulunk ki a hegyek közé, mikor a vadvirágot szedjük, visszaemlékezünk a boldog multra s meg fogjuk siratni a jelent. Oh, sok boldogság lesz ebben a néma szenvedésben, a lemondásnak ebben a mártírságában.

A vonat már látszott, a mint az erdő szélén kikanyarodott az állomás felé.

Eliz felugrott a padról s lefutott a dombon, Anna alig bírta követni.

Pár perc mulva hallatszott a vonat éles füttye, azután az érkezést jelző csöngetés az állomáson.

— Eliz! Eliz! csak nem árulod el magadat annyira? — kiáltott Anna, abbéli félelmében, hogy barátnője valami meggondolatlanságot követ el.

De Eliz nem hallgatott rá, csak futott s szőke haja, mint egy kis aranyfelhő, lengett utána.

A park végében, az utolsó fasornál, mely az állomáshoz vezet, végre kimerült. Neki támaszkodott egy fehér derekú platánnak s ábrándos, epedő szemét az uton járta, hivatva a barátnőjét.

— Légy mellettem, Anna, mert érzem, hogy el fogom veszíteni önuralmamat.

Egy kocsi robogott végig a fasoron; mikor a két asszonyhoz ért, Eliz felsikoltott: Elemér!

A kocsiban Gábor ült egy idegen úrral. Észrevették a hölgyeket s megállottak. Először Gábor szállott le s kiemelte a vendégét. A gyönyörű, barnapiros arczú, ragyogó szemű, egészségtől és erőtől duzzadó férj mellett ott állott egy vékony dongájú, savószemű, felsütött hajú úr, a kinek három szál bajusza volt s a kinek kesernyés mosoly vonult végig az irodai levegőtől színtelen arczán, mikor czepperli-lépésekkel közeledve, nagyot köszörült a torkán s oly hangon, a milyen a darázs zúgása, így szólt: Kezöket csókolom, hölgyeim!

S Anna látta Eliz vonásain azt a túlvilági gyönyört, melyet a haldokló vértanúk arczára festenek.

A szőke asszony szívére szoritotta mind a két kezét s szemében a boldogság könnyecppje ragyogott.

Ha álmodtunk a boldogságról s álmunk szétfoslott, sajnáljuk, mintha az álom valóság lett volna; s ha nagy szerencsétlenség ér, azt felfogni sem bírjuk s a valóság úgy tűnik fel előttünk, mintha rossz álom volna.

Az emberek kegye olyan, mint a szappan-buborék; mennél jobban kiterjed, annál közelebb van az elpattanáshoz.

A szenvedés gyűlöletre tanítja a rossz embert, szeretni a jót.

Régi dalaimból.

Irta: Csillagh Mór.

Külön viseljük életünk robotját,
S ez a robot kínos, nehéz.
Te is gondolsz rám, én is gondolok rád
És nincs számunkra feledés.

S az élet útján, hogyha egyszer-másszor
A végzet összehoz veled:
Elnézzük egymást, búsan, mint a vándor,
Egy rég kibamvadt tűzhegyet.

— Virágtalan, kopár, jeges hegyoldal...
Hamuba, hóba lép a láb...
Felnéz a vándor s szomorú mosolylyal,
Könnyes szemekkel megy tovább..

Az „y“ története.

Irta: Zombory Gyula.

Sokan nem tudják, pedig historiai ténynek lehetne nevezni az »y« történetét. Hogyan és honnan ered a mi társadalmi életünkben olyan nagy szerepet játszó »y«-nak az ősi családnevekhez szokásos illesztése? Elmondom röviden, úgy, a hogy azt Beregvármegye volt öreg levéltárosától hallottam.

Az Illésháziak, később már »Illésházyak« korában történt, Zsigmond király idejében.

Udvari — akkor még u. n. »királyi« — vadászat volt rendezve Mátészalkán, a hol a századok előtti időkben még rengeteg erdőségek terültek s adtak menedéket vadkannak, medvének.

Jelen volt maga a király is s a vadászatra meghívott szathmári, bereghi és ugcsoai uri rendezken kívül vagy kétszáz baltás képezte a hajtó kíséretet.

Vigan folyt a vadászat, mignem egy bekövetkezett szerencsétlenség megzavarta az ünnepélyes actust. Hírül vitték ugyanis a királynak, hogy a vadkan valakit megölt a kíséretből, még pedig — a hogy a hirnök előadta — Illésházit. A király, nemkülönben a környezetében levők megdöbbenve hallották a szomorú hírt, mindenki Illésházy Andrára, a vadászaton szinte jelenvolt, akkori máramarosi előkelő főúrra gondolt. Annál örvendetzetőbb s meglepőbb lett mindnyájára, mikor az összehívó kúrtszóra Illésházy András is a rengeteg mélyéből előkerült. Így jöttek rá, hogy a szerencsétlen egy Illésházi nevű jobbágy volt.

A király elrendelte, hogy a szerencsétlen véget ért hajtónak ott a szerencsétlenség színhelyén nyomban ácsoljanak egy fejfát s véssék arra fel az elesett jobbágy nevét, halála okát stb. Mikor a fejfával készen voltak s a hatalmas *Illésházi* saját nevét ilykép érintve látta, kikelt az eljárás ellen s a jobbágy nevét egyszerűen »*Illés*«-nek kívánta feltüntetni. A király ebben a kivánságban igazságtalanságot látott, elrendelte tehát, hogy az előforduló jobbágyneveket hasonló nevű nemesek ezentul »i« helyett »y«-t irjanak záróbetűül s ebbeli intézkedését ott a hirtelen ácsolt fejfán is megörökítette.

Ezt a fejfát sokáig őrizték az »*Illésházy*«-ak levéltárában, mint documentumot: kitudja azonban, a hálátlan unokák nem fűtötték-e fel a királyi decretumot, hiszen azóta Mátészalka vidékén is szalmát lenget a szél az őserdők helyén.

Sok ember szeretetreméltósága csak abból áll, a mit másoktól hallanak; szellemüket mások rovására földiszítik, de azért mégis mindig bérelt szobában laknak.

A ki szeretetet hordoz szívében, annak lelki kincsei kiapadhatatlanok; mert ha méltatlanra pazarolta is, van helyette más elég, a kit boldogíthat. A szerelmet azonban néha egy csalódás is megöli, elridegítve magát a szívet is.

Dalok.

Irta: Melles Gyula.

I.

Rózsás felhő kéklő égen,
Első ideáлом.
Nem szeret csak egyszer a szív
Ezen a világon.

Nem szeret csak egyszer a szív,
Mindhiába vágyom:
Te maradsz csak mindörökre
Az én ideáлом.

II.

Leirtam a neved
Nem egyszer, nem százszor:
Olyan édes, szép név,
Benne üdv és mámor.

Halvány papírfoszlány
Ragyogó lesz tőle;
Mint hogyha a szived
Zokogna belőle.

Összefoly előttem
Az a sok név egybe...
S keserűség könnye
Tolúl a szemembe.

Haragos művészek.

Aki haragszik, annak nincs igaza... Ezt tartja a magyar nép a vitatkozásokról. S a művészet fölött folytatott eszmecsere közt szinte bántólag hatott ránk és azt hiszem minden jóízű emberre az az argumentum, hogy ne nyúljon se Hock János, se más emberfia a magyar művészekhez, mert ezek az urak megharagudtak a művészeti kérdések bolygatása miatt.

Megharagudtak. De hát ezzel nincs eldöntve az a kérdés: hogy igazuk is volna.

Épen ellenkezőleg, ezzel az állítással azok az urak, a kik az ő védelmükre léptek ki a sorompóra Hock János ellen, csak azt dokumentálták, hogy nagyon is bírálat felett állónak vélik magukat, a mit oly nagy szellemektől, mint a milyenek ők, nem szokott várni senki.

A közönség őket valami emberfeletti magasságban képzei, a kiket nem bánt a gáncs, nem kicsinyít a mások felsegítése. Csalódna ez a jó közönség, a mely elárasztotta őket pazarul kegyeivel, bőségeivel, mialatt Zichy Mihályról tudomást se vett soha?

Haragusznak a művészek... mondják némelyek. Dehát mit cselekedett Hock János, milyen nagy bűnt követett el a sajtó? Hiszen a művészekről van szó, a kik demokraták, sőt szeretik az igazságot is, akiknek ez a hitvallásuk.

Vagy tévedt volna a közönség s egy oly testületről van szó, a mely magy. kir. beamterekből áll s eszerint külön kasztot képez a kulturában a hivatalnoki rangfokozat szerint s jaj annak, a ki tiszteletlenül meg meri a felsőbbiséget, a tekintélyeket támadni?

Hát m. kir. állami művészetéről van itt szó? Hát nem az ő természet isteni adománya szenteli fel ezeket a magyar hazafiakat nagy művészekké; hanem a magyar állami bürokrácia? Hát ezek a nagy művész urak nem igazságot, nem a gondolat tisztaságát, fenséges jogait, isteni szabadságát, de a magyar állami festészet bürokráciáját hordják szívükben, azt szolgálják titkon?

Ezt nem hihetjük.

Mi sokkal jobban ösmerjük a magyar művészet itthon élő jeleseit, mintsem azt

elhinnők róluk, hogy ők — — haragusznak a szabad vélemény nyilvánításáért s haragusznak főleg azokra a magyar művészekre, a kik elfeledték, hogy az igazság kuitusza mellett Magyarországon a hajlongást is meg kell tanulniok.

Akkor aztán itthon is észre fogják őket venni, akkor aztán itthon is hullani fog rájuk a bőség szaruja: de addig maradhatnak az igazságszeretetének oltára mellett, ahol áldozni kell s ahol nem terem számukra — — kenyér.

* * *

Elgondolkozom a magyar irodalomnak eszméktől forongó, tüzes ifjúságán, régi napjain. S aztán eszembe jutnak azok a félénk suttogások, azok a bátortalan szárnypróbálgatások, amelyeket az idegenbe szakadt magyar ifjak alig mertek egymásnak elrebegni, mikor arról volt szó, hogy megöli őket a honvágy, hogy elepednek a magyar föld látása után . .

Mikor Kisfaludy Károly összegyűjté barátait egy új iránynak utat törve, hogy a Helikon berkeit otthagya, Árpád apánk nemzeti isteneit imádja egy új korszakban a magyarság: az egész nemzet sietett virágokat hinteni útjukba. Maga az ősz Kazinczy, félretéve sértett vezéri hiúságát, nagylelkűen nyujtotta feléjük kezeit, hogy felsegítse őket, a fiatal óriásokat. Kazinczyt nem bántotta az új irány diadala.

Nem tudom elképzelni, hogy egy Benczur, egy Lotz ne így tennének, ha nem állanának közéjük és régi tanítványaik közé, jó barátaik, a kiktől régi példabeszéd szerint, Isten mentsen meg minden magyar embert, mikor hivatlanul segédkeznek s őket védik.

Ezelőtt egy évvel Feszty Árpád nemes buzgósággal mutatta meg a helyes irányt a művészeti kérdések megvitatására. Összehozta egy időre az ellentétes irányok képviselőit, hogy ellenszenv nélkül kövessék szabadon a művészet legfőbb hitvallását — az igazságot, a gondolatszabadság templomában.

Mirevaló most hát megint felállítani a hierárchia elvét: hogy haragusznak a nagy művészek?

Nem köszöni meg a magyar génusz az ilyen elvek terjesztését, az osztályharcz kiélesítését. De nem köszönik meg maguk a művészek sem, hogy őket így aposztrofálják barátaik, védelmezőik, mintha haragudnának.

Ha a szegényül élt Kazinczy tudott nemes példát adni az irodalomban, ezelőtt majdnem egy századdal: a nyugoti civilizáció emlőin felnőtt nagy, ünnepezt művészek sem maradhatnak hátra e példától, abban a kivánságban, hogy harag helyett összetartsanak s kezet nyujtva egymásnak, szolgálják szabadon az örökkévaló Igazságot. Az állami bürokrátia istenei helyet kiket Széll Kálmán egy örvendező nemzet tapsviharai közben kijelentette, hogy még a magyar közigazgatásból is száműzni akar.

Béke, igazság és forró szeretet egyesítse tehát az Igazság oltára köré művészcinket!

Szellemek találkozója.

Beksicsné.

Tulajdonképen nem ezt a nevet kellett volna ennek a néhány sornak a tetejébe írni. Beksics Gusztávné alelnöke az Auróra nevű társaságnak, sok jótékony egyesület buzgó vezérlője, de az irodalomban egy úr szerepel az ő nevében, akit *Bogdánovics* Györgynek hívnak. Ez a név az, ami minden magyar olvasó fülében ismerősen hangzik; amelyik név alatt Beksics Gusztávné legszebb novelláit írta. Sokat írt ez a derék, jó, kedves asszony és a tartalom írásaiban annyi, amennyi megszégyenít bennünket, férfimenem sinylődőket. Vajjon érdemes-e kalapot hordani akkor, amidőn ez az okos, nagy-szerű asszony lefőzi a férfi urakat?! A népszerűsége is van olyan, amilyen keveseknek adatik meg a gögös férfiak között. Leginkább lehet pedig sajnálni, hogy Bogdánovics György nem egészen Bogdánovics György, hanem Beksics Gusztávné is, akinek társadalmi és sok mindenféle elfoglaltságai annyian vannak, hogy a jó Bogdánovics György nagyon örül, ha ünnepnapokon bekopogtathat a méltóságos asszony dolgozószobájába. Az ünnepnap pedig az irodalomé is, mert a méltóságos asszony nagyon tartalmas és pompás dolgokat tud elmondani az ő Bogdánovicsával.

Egyebekben pedig nem lehet eldönteni, hogy Beksicsné-e, vagy Bogdánovics György-e az oka annak, hogy azok a vörösbetűs napok úgy megritkúlnak a Csengery-utcai kivánatos kis dolgozószoba kalendáriumában.

Bodnár Zsigmond.

A üldözött és rajongással szeretett apostol, a szomorúak és szerencsétlenek remény-sége harmadéve nyáron a fűvész-kert árnyékos platánjai alatt hirdette kevés, de lelkes tanítványainak az ő mély filozófiáját. Tán még most is látják a lelkes tanítványok maguk előtt azt a hullámvonalat, azt a csodálatos hullámvonalat, amely az emberiség sorsát jelképezi e lepergett időben. Felesleges nekem ebben a folyóiratban Bodnár Zsigmond filozófiai elméletét ismertetni. Ismerjük mindnyájan az ő behízelgő, szeretetreméltó eszméit, amelyek nagyok lehetnek minden mélyebben gondolkozó előtt. Különösen pedig kedves az, amit a holnapról jövendőlt. Arról a holnapról, ami a mostani silány mára következik. És hisszük is mindnyájan, hogy az emberiség sorsa egy darabig ismét az idealizmus jegyébe fordul és boldogok lesznek azok, akik most boldogtalanok. Leginkább pedig imponál nekünk ez a fényes elme. A modern bölcsészet kiválóbb magyar művelőjét nem is igen tudnánk Bodnár Zsigmondon kívül. Rendkívül erős egyénisége lebilincselőleg lehet mindenkire. Róla írván, szeretnénk róla nagyon sokat és nagyon melegen írni, amint ő azt megérdemli. Nagyon igaz, hogy e kor nem a bölcselők kora. De hiszszük, hogy jön idő, amikor inkább megértik majd Bodnár Zsigmondot, akinek ezidő-szerint csak nagy ellenségei és lelkes rajongói vannak.

Berecz Károly.

Ha századvégiesen akarnánk írni, akkor azt mondanók, hogy a magyar *Lesseps* ő; de mi, a kik magyarán érzünk és beszélünk, a kik ismerjük a magyar műveltség kezdetét: *Berecz Károlyt*, a M. T. Akadémia nyugalmazott tisztviselőjét úgy mutatjuk be olvasóinknak, mint az összelövődött, ostromolt magyar kultúra roskadozó épületének *támasztékát*, a ki ennek a fenséges arányokban emelkedő alkotmányának nem az alapjait rakta le, hanem az épület falait mentette meg a lerombolástól akkor, a mikor az erőszakosan dűledezett falakat nem merte, nem tudta megtámogatni senki.

Ő volt az, a ki a *»Hölgy Futár«*-t megalapítani segítette; ő volt az, a ki vagyonának egész feláldozásával a *»Hölgy Futár«*-ból a *»Fővárosi Lapok«*-at megalkotta, szóval ő volt az, a kinek azt köszönhetjük, hogy *Baja* városa az ő nagy fiának ércszobrot emelhetett; ő volt az, a kinek azt köszönhetjük, hogy *Vadnay Károly* ma irodalmunknak nemcsak egyik jelese, hanem a bajba esett íróknak és művészeknek — szóval az egész cigányhadnak — mentora is.

Berecz Károlyt tehát nem csupán úgy mutatjuk be olvasóinknak, mint a nagy idők nagy tanúját, hanem úgy is, mint az elnyomott nemzet dajkálóját, a ki — miként *Szász Károly*, *Lévay József* és *Gyulay Pál* tanúsíthatják — igazán oszlopa volt a magyarság minden oldalról támadott várának.

Ő azok közé a választottak közé tartozott, a kiket az ég kiváló szellemmel ajándékozott meg; ámde ő nem a maga dicsőségére és javára kamatoztatta az Istennek ezt a nagy ajándékát, sőt őseitől örökölt vagyonát is mások, a mi édes hazánk, a magyarság cultusának az oltárán áldozta föl, abban az időben, a mikor előttünk feküdt a nagy halott mereven, — — s a csillagoltó setétségben senki sem volt csak ő, a magyar poéta éberén.

Lithvay Viktória.

Négy-öt hónapja, hogy egy ravasz szerkesztő valamiképen hozzájutott egy női fotográfiához, a mit ezen sorok alázatos írója is obszervált.

— Ez, bajtárs, Lithvay Viktória — szavalta a ravasz szerkesztő.

Egy nagyon okos, nagyon intelligens női arc tekintett reám komolyan a fotografiáról, a mit azóta a képes lapok olvasói már szintén megláthattak. Azt hiszem, hogy másképp elképzelni nem lehetne Lithvay Viktóriát, mint amilyen. Főként az intelligenciája az, ami imponálhat az én férfiúi szememben nőnél és abból az intelligenciából nagyon sok jutott a páros versek költőjének, amint így messziről megítélni tudom. Olvastam egyszer egy versét — még mostan is fülemben cseng, pedig hónapok előtt történt — amelyik verset a kis húgának írja egy szegény, csalódott leány: a néni. Oly megragadó színezet, oly mély melánkóliát és főként szeretetteljes melegséget ritkán találni versben. Lithvay Viktória igazi költő. Az ő nagy érzelemlilága bizonyára még sokszor fogja csillogtatni mélységét azoknak, akik szeretik a napsugarat, de az árnyékban szivesebben járnak, a kik szeretik a madáréneket, de inkább hallgatják mégis a sírást.

Sylvester.

Æ hálás nemzet.

Az a korszakalkotó elhatározás, a melylyel a legalkotmányosabb uralkodó, már másod ízben mentette meg a magyar alkotmányt, az ország első vármegyéjét is megszólaltatta. Pestvármegye törvényhatósága április hó 10-én tartott közgyűlésén Teleky József gróf és László Zsigmond indítványára feliratban üdvözölte Széll Kálmán miniszterelnököt és Apponyi Albert gróf országgy. képviselőt azért, mert a nehéz alkotmányválság nyomasztó hatása alól immár feloldottnak érezheti magát a nemzet.

»Szentesített törvényeink összességének tisztasága — így szól a felirat — ismét régi erejükben nemcsak tündökölni, de régi követelések és régi óhajok megvalósulására is alapos kilátásunk van és a nemzeti élet fejlesztésének új forrásai nyílnak meg előttünk.

A lezáruló korszak nehéz, nyomasztó hatással volt közéletünkre, mert a hatalom nem mindig örének, hanem az alkotmány urának tartotta magát.« Így szól a felirat.

Még érdekesebb az Apponyi gróf üdvözlését illető motívumok közt ama kijelentés, amelyben azt mondja az ország első vármegyéje: »Úgy függ a törvényhatóságok szeme — mondja — az országos politika látóhatárán, mint a szántóvető emberé az ég boltozatán, ahonnan jó a jótékony eső és a pusztító vihar«. S ezen a szemhatáron egy nagy alakot lát, gróf Apponyi Albertet.

Tehát üdvözölnék mindenkit, s a szigorú kézzel purifikáló Darányit szintén meggratulálták, a ki úgyszólván Baross szerepét folytatja a magyar közéletben, kevesebb görögtűzzel: de annál több ethikai tartalommal.

Szóval mindenkit üdvözöl ez a hálás, ez a nemes, lovagias, ez az alkotmányát tisztelő magyar nemzet, csak éppen a leglovagiasabb, legalkotmányosabb magyar embert nem veszi észre, holott éppen ő döntötte el a diadalt a nemzet javára, nem egyszer, de már másodízben.

No de vigasztalódjunk. Ime gróf Apponyit is üdvözölni meink, érdemesnek tartják erre a közigazgatás vezérei; holott eddig csak a hivatalnokokat, minisztereket, főispánokat gratuláltak meg. Majd észre veszik talán, hogy az uralkodó is érdemel valamelyes hálát; ámbar nem miniszter, még nem is — — — főszolgabíró

Csak egyetlen törvényhatóság emelkednék a helyzet magaslatára és indítványozná az üdvözlést: az egész nemzet viszhangja felelné rá.

Színház.

A Nemzeti Színház a múlt hét szerdáján kezdte meg a délutáni klasszikus előadásokat az ifjuság számára. A gondolat dicséri mesterét, s hogy magyar darabbal kezdték a műsort, az szinte csodaszamba megy a nemzeti színháznál. Siettek is utána mindjárt francia darabbal expiálni a hazafias merényletet.

Katona Bánk bán-ját adták elő a zsufolásig megtelt színházban, s Jókai Mór tartott elüzetesen egy klasszikus szép felolvasást a műről és annak szerzőjéről.

Bánk bán-t dicsérni magyar föld szülőltének annyi, mint petroleum-lámpával megmutatni, hogy mily szép a holdvilág — így jellemezte Jókai Katona művét. De ezelőtt nem így gondolkodott a közönség, s elbeszéli Jókai, hogy az öreg Katonához így rontott be egyik ösmerőse.

— Megtaláltam a fiát a halasi piacon. Fehér köcsög volt a fején; megtánczoltatta a medvét.

Ennyibe vették akkoriban a színészetet.

Felolvasását Jókai e szavakkal fejezte be:

— Hazánk fiatalsága, jövendőnk örököse! Tudd meg és megtartsd, hogy a míg Katona Bánk bán-ja a nemzeti színpadon tündökölni, addig Magyarország egén a szabadság napja ragyog — ez a mi uralkodó planétánk!

Lindau Pál, aki véletlenül jelen volt az előadáson, könyezve szólott oda az intendánshoz, hogy életének ez volt legszebb pillanata, mikor látta erre azt a lelkesítő, azt az ünnepélyes hatást, a melyet az ősz költő szavai az ifjuságnál előidéztek.

Ez volt a nemzeti színház heti eseménye, mert az már gépies módon szokott történni, hogy sorra kerülnek a francia darabok, magyar színészek utánzataival.

S e tekintetben a magyar nemzeti színház adja a rossz példát a többinek is. Az orfeumoktól aztán ki vehetné rossz néven, ha az ország első színháza így teljesíti hivatását? Mintha rá akarna szolgálni arra, hogy „Első magyar“ nemzeti legyen — igazán

magyar színház helyett, s nagyon helyesen tette Hock János is, hogy legutóbbi képviselőházi beszédében kikelt az ellen az irány ellen, a mely a magyar géniust vagy kizárja, vagy csak megtűri.

A sajtószabadság hivatalos ünnepén, április 11-én a nemzeti színház magyar drámát adott elő: II. Rákóczy Ferencz került színre, azonban április 8-át nem ünnepelte meg sehol a magyar színészet, Rákóczy halálának évfordulóját.

A Magyar Színházban Makai Emil új darabja zajos sikert aratott. A Robinzonok szerzőjét első előadáskor mintegy harminczszor hívták a lámpák elé — s ha további működését is így honorálja a hálás közönség, úgy még többre viheti, mint az a bizonyos Shakespeare, a ki meglehetősen irodalmi névre tett szert, bár nem kezdte ily zajos sikerrel pályafutását. Az új darab tehát teljesen beváltotta a hozzáfűzött reményeket.

A Barnett lányok-nak is nagy és tartós sikere volt, s előadás után bankettet rendeztek az írók és művészek a Robinzonok szerzőjének tiszteletére.

Az Operaházban Goldmark új dalműve, a Hadi fogoly került bemutató előadásra, s ha nem is aratott oly nagy sikert, mint a Sába királynője, vagy a Tücsök — de szerzőjének nem kevésbé emelte nymbuszát a kidolgozás antik egyszerűsége és a zene magasztossága, mely a Hadi fogolyt elejétől kezdve mindvégig bizonyos stylegységgel jellemzi. Különösen szépek voltak a Patroklos gyászünnepélyének nemeszcnéje, mely a khorális énekek előkelő, pathetikus fönségével Händelre és Gluckra emlékeztet. Remek szép a Briseis monologja, amelyben Aphroditét kéri, hogy Achilles szívét ajándékozza neki. Az első és második felvonás közti szünetet egy bánatos hang, szélesen előmlő motívumra épített intermezzo tölti be, amely talán legkiválóbb része az egész dalműnek. Legszebb alakításainak egyikét kreálta H. Diósy Berta asszony Briseis szerepében, s ezzel sok van mondva: mert operánknak alig van énekesnője, akit a művészi érzék és művészi képesség oly előnyösen ráteremtett volna a zenedráma szerepkörére. Szinte csodaszámba megy — hogy ezt észrevették. De az új regime alatt reméljük, gyakrabban látjuk és halljuk őt.

A Népszínházban Márkus József és Fehér Jenő új népszínműve a Betyárvilág — tisztességes sikert aratott, de távolról sem váltotta be a hozzá fűzött reményeket. Csak a címe és a dalai magyarok — maga az operett internacionális zenével dicsekszik.

A Vígszínházban tegnap, április 11-én adták először Pekár Gyulának Dodo főhadnagy című darabját; igen szép és nagy sikert aratott.

Zene és képző-művészet.

Wlassics kultuszminiszter április 7-én, tárczája költségvetésének tárgyalása előtt, nagyszabású beszédet mondott és ebben kiterjeszkedett a képzőművészet kérdéseire is.

Örömmel hallottuk, hogy ő a mostani és jövő társadalom művészeti érdekeinek fejlesztésére törekszik.

De éppen az a lényeg, hogy mikép lesz e nemes cél végrehajtható?

Egyik módszere gyanánt hangoztatta a miniszter a kulturális decentralizáció elvét. De sajnálattal halottuk, hogy nem külön tárgyat akar a középiskolai tantervbe bevenni a képzőművészet történelmének tanítására, — azt akarja csak, hogy mindenik tanár a maga szférájában a művészeti érzéket felkeltse. Ez azt jelenti, hogy semmi egyéb nem fog történni, mint az, hogy az ifjúságot tovább is a bestializmus véres történeteire, a legtipikusabb gonosztevők bálványozására fogják oktatni, mert ez az emberiség története a közfelfogás szerint még nálunk. Ahelyett, hogy végre a humanizmus történelmére oktatnák az ifjúságot s ne a vérben dolgozó bestiák imádatára tanítsák fogékony elméjüket.

Igenis tanítani kell a művészet történelmét az irodalom történet előtt, megelőzve a bestializmus történelmét, sőt a háborúk krónikáját ki kellene küszöbölni az iskolai nevelésből: hogy az örökjő humanus apostolaival, az örökszép nagy mestereivel is megösmertessék az ifjúságot végre, a puszta anyagelvűség helyett. Így fogja tisztelni

a művészetét a magyar nemzet, ha ifjúságában ránevelik. A tanárok oktatására, tettségére bizni ezt a feladatot rendes tankönyv nélkül? Ez olyan jó szándékhoz hasonlít, a melylyel a pokol útja van kikövezve. Abban teljesen igaza van a miniszternek, aki lelkes barátja a művészet haladásának, hogy kevés az állam pénze, kevés a társadalom anyagi támogatása, mert nálunk ez luxus; de hát remélhetőleg a felülről jövő jó példa üdvösen fog hatni a képzőművészetre is. Ha lesz magyar udvartartás: talán több dolguk lesz a magyar művészeknek is itthon. Az Árpád-Habsburg dynastia mindig nagy pártolója volt a művészeteknek. Mozart és Beethoven korában Bécs valósággal művészeti központ volt, mint Münchent tette azzá a boldogult Lajos király.

A legnagyobb örömmel halottuk végül a miniszter ama kijelentését, hogy a vidéki képtárakat, muzeumokat, iparművészeti gyűjteményeket állít fel majd (talán a kereskedelmi miniszterrel egyetértve kereskedelmi múzeumot is). Az a panasz, hogy mind erre nincs pénz, nem jogosult. Mert ott vannak a királyi közjegyzői irodák, gyógytárak adományozási jogai. Tessék ezeket átadni a városoknak, a nagytőzsdék bérleteivel együtt és e három jövedelmi forrásból bőven telne költség mindarra, amit a miniszter úr egész buzgósággal megvalósítani óhajt.*

Siposs Antal zeneakadémiájának 25 éves jubileuma alkalmából az ősz mestert f. hó 8-án az intézet növendékei fényes zenei ünnepséggel jubilálták meg. A Royal szálló díszterme zsufolásig telt meg előkelő közönséggel, melynek soraiban ott láttuk Wlassics Gyula közoktatásügyi minisztert, nejével, Márkus József főpolgármestert, Zsilinszky államtitkárt stb. Az ünnepi hangverseny bevezető száma után Váradi Antal dr. lépett a dobogóra s nagy hatással szavalta el A zene című alkalmi költeményét. Ezután az ősz mestert Pap Zoltán dr. lendületes versben üdvözölte és a tanítványok remek ezüst emléktárgyat nyújtottak át mesterüknek. A rendezőbizottságtól bronz szobrot, a kiadótól díszalbumot kapott Siposs. A nemzeti konzervatórium nevében Gobbi Alajos, a magyarországi zenészek nyugdíjgyesülete nevében Antalik Károly üdvözölték. Hevesl zongoragyáros magyar ornamentikájú, tulipántos festésű zongorát küldött. Azonkívül egy egész csomó babékoszorút és emléktárgyat nyújtottak át az ünnepeltnek.

Gyászrovat.

Ernö királyi herceget folyó hó nyolczadikán, délután 4 óraker helyezték Bécsben örök nyugalomra. A temetésen ott volt a király, Ferencz Ferdinánd trónörökös és az összes főherczegnők és főherczegek.

Özvegy meszeni Mendelényi Istvánné, született felső-eöri Rába Mária április 6-án kilenczven éves korában Temesvárott elhunyt. Halálát kiterjedt rokonság gyászolja, köztük a Mendelényi, Laszy, Demény és Cottely családok.

Ozarovszky Henrik fővárosi háztulajdonos meghalt Budapesten, f. hó 8-án. Az elhunyt minden jótékony ügynek pártolója volt. Temetése f. hó 11-én nagy részvétel mellett történt.

Szerkesztői üzenetek.

A kiadóhivatal felkéri azokat a t. előfizetőket, akik a lap valamely számát nem kapták volna meg: sziveskedjék erről a kiadóhivatalt értesíteni, hogy a hiányzó számot elküldhesse.

Bülbülszavú asszonyka. Az a vesztesség reánk nézve kétszeres. Mégis őszinte fájdalomnk tolmácsolásán kívül alig tehetünk valamit.

Mars. Óhajtása azonos a miénkkel. Levél is ment, egyéb is ment.

Gyarmaty Zsigáné öméltségának. Köszönet a szives fáradozásért. Az emléksorokat kérjük és várjuk. Üdvözet.

* Igazat adunk a művészet lelkes barátainak abban, hogy a miniszter szavával élve, a társadalmat minden rendelkezésre álló eszközzel fel kell rázni a művészet pártolására. Mi szerény eszközökkel rendelkezvén, a közönség érdeklődését óhajtjuk felébreszteni e kérdés iránt: s lapunkat megnyitjuk ama téma számára. A ki hozzá akar szólni e tárgyhoz s aki tudna oly javaslatot, amelylyel a művészet pártolását elő lehetne mozdítani, küldje be lapunkhoz feleletét. Szívesen közöljük. Szerk.

<p style="text-align: center;">MÜLLER J. L. Főle Brise de Violettes a legújabb ibolya-illat, a frissen szedett ibolyának illatával egyenlő kellemes- sége, tartóssága és finomságára nézve felülmulhatat- lan, ezen ujdonság fölülmul minden várákozást kiváló űdítő és kellemes illata által.</p> <p style="text-align: center;">Üvegje 1.50, 2.50 és 4.50 ft. Kapható egyedül MÜLLER J. L. cs. és kir. udvari szállító illatszer- és pipere-szappan gyárosnál Budapesten. Raktár: Koronaherezeg-uteza 2. Gyár: Rottenbiller-uteza 6.</p>	<p style="text-align: center;">HALDEK magnagykereskedése József főherceg ö. cs. és kir. fensége udv. szállítója Budapest, Károly-körút 9. sz.</p> <p>Szállit 100 kilónkint arankamentes államilag ólom- zárolt luczerna magot 60 frttól kezdve; arankamen- tes államilag ólomzárolt lóheremagot 50 frttól kezdve; takarmányrépa-magot, eredeti Oberndorfi, eredeti Mammoth, eredeti olajbogyó alaku 40 forint- jával; hazai oberndorfi gróf Károlyi Alajos termése 37 forintjával; takarmány-cukorrépa 27 forintjával.</p>
<p>☞ Pár nap alatt szüntet ☞ <i>szeplőt, májfoltot s mindennemű bőrbajt a</i></p> <p style="font-size: 1.5em;">MARGIT-CREME.</p> <p>Ára 50 kr., szappan 35 kr., puder 60 kr. Készíti Földes Kelemen Aradon, Főraktár Budapesten: Török J., Király-u. Kapható minden gyógyszerárban.</p>	
<p style="text-align: center;">☞ Ingyen ☞ és bérmentve küldi Weiner Mátyás divatáruháza Budapest, VI., Andrásy-ut 3. sz. nagy tavaszi és nyári mintagyűjteményét, mely a legszebb gyapju és más kelmék dus választékát tartalmazza.</p>	<p style="text-align: center;">Hirdetések felvételnek a kiadóhiva- talban.</p> <p>Csak elismert, jó hírű, előkelő ezégek hirdetéseit közöljük.</p>